

Для посилань: Пискун О.М. Допрофесійне навчання учнів середньої школи основам дизайнерської діяльності. Профорієнтація та довузівська підготовка майбутніх спеціалістів: проблеми, досвід, перспективи: матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції. Чернівці: ЧДПУ, 1999. С. 166-170.

ДОПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ ОСНОВАМ ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

О.М.Пискун

*Чернігівський державний педагогічний
університет імені Т.Г.Шевченка*

Навчання учнів середньої школи основам дизайнерської діяльності має величезні можливості щодо естетичного виховання школярів, розвитку їх художньо-конструкторського мислення, уяви, розкриття творчих здібностей. Саме тому на сьогодні в деяких школах України за ініціативою вчителів-новаторів запроваджено вивчення курсу “Основи дизайну” (відповідно до наказу Міністерства освіти України [Інформаційний збірник Міністерства народної освіти УРСР.- 1989.- № 21, 24]) та різних профілів трудового навчання, пов’язаних з дизайнерською діяльністю.

Під дизайном розуміють різноманітні види проектування, що мають на меті формування естетичних і функціональних якостей предметного середовища. В сучасному світі дизайн охоплює майже всі сфери життя. Творчий пошук дизайнера близький до творчості вченого, інженера, і, в той же час, протікає як творчість художника-графіка, архітектора, скульптора. В дизайні, як і в будь-якій діяльності, виділяється ряд більш вузьких спеціалізацій. Це – індустриальний дизайн, тобто художнє конструювання промислових виробів; графічний дизайн – у сфері поліграфії, візуальних комунікацій, реклами, сюди ж входить і комп’ютерний Web-дизайн. Ще один вид – інтер’єр-дизайн, що займається проектуванням житлових, промислових, навчальних та інших приміщень, а також таких складних систем, як внутрішнє обладнання літаків, суден і навіть космічних кораблів. Але ж в реальних умовах в процесі проектування виробу чи художньої організації середовища всі види дизайну взаємопов’язуються.

В середніх школах, де викладається курс “Основи дизайну”, учнів ознайомлюють з загальними категоріями композиції, правилами художнього конструювання та моделювання виробів, обробкою різних матеріалів.

На наш погляд, найпростішим і найдоступнішим для розуміння школярів є дизайн житлових приміщень. Автором пропонується програма допрофесійної підготовки учнів середньої школи “Дизайн інтер’єру”. Мета курсу – ознайомити школярів з естетикою житлових приміщень, навчити їх створювати і підтримувати красу і комфорт у власному домі, розкрити і виховати творчі здібності і високий естетичний смак у матеріальній сфері.

Нижче наводиться тематичний план, орієнтовний розподіл годин по класах і зміст програми.

№ п/п	Назви розділів	Кількість годин			
		8 кл.	9 кл.	10 кл.	11 кл.
1.	Вступ	2			
2.	Елементи художнього конструювання та технічної естетики			2	2
3.	Основи композиції у дизайні	4	4	4	4
4.	Людина і інтер’єр	2	2	2	2
5.	Меблі в інтер’єрі		2	2	2
6.	Колірне рішення інтер’єру	4	4		
7.	Освітлення в інтер’єрі			4	4
8.	Елементи живої природи в інтер’єрі	2	2		
9.	Оформлення інтер’єру виробами декоративно-прикладного мистецтва	6	6	6	6
Разом:		20	20	20	20
Всього:		80			

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ

Поняття про дизайн. Місце дизайну у житті людини. Практичність і краса речі. Історія розвитку дизайну. Ознайомлення з професією дизайнера.

Практична робота. Підготовка рефератів, доповідей, повідомлень. Самостійна робота учнів з літературою.

2. Елементи художнього конструювання та технічної естетики

Поняття про технічну естетику. Естетика праці і виробництва. Ергономіка. Біоніка. Комбінаторика формоутворення. Художнє конструювання

промислових виробів, його принципи і теоретичні основи. Різновиди дизайну – індустріальний, графічний, інтер'єр-дизайн.

Практична робота. Самостійна робота з науково-популярною літературою. Підготовка рефератів, повідомлень.

3. Основи композиції у дизайні.

Поняття про композицію. Її види і засоби (категорії) – ритм, метр, динамічність і статичність, симетрія і асиметрія, пропорції, масштаб і масштабність, контраст і нюанс. Композиція в інтер'єрі.

Практичні роботи: Виконання ритмічних та метричних композицій. Аналіз динамічності і статичності форм. Виконання композицій на симетрію і асиметрію. Виконання яскравого та кольорового контрасту. Пошук рівноваги в композиції. Аналіз оптичних ілюзій в інтер'єрі. Виділення головного об'єкта в композиції. Заповнення площини елементами композиції. Поділ на частини, співпідпорядкування частин. Компонування елементів (симетрична, асиметрична, замкнена, відкрита, статична, динамічна).

4. Людина та інтер'єр.

Поняття про інтер'єр. Основні принципи і правила оформлення інтер'єру. Планування квартири (будинку). Призначення приміщень, функціональні зони. Фактори впливу на інтер'єр: побутові умови, можливості приміщень, звички і захоплення членів родини, матеріальні можливості родини. Естетичні та санітарно-гігієнічні вимоги до оформлення інтер'єрів різного призначення.

Практичні роботи: Ознайомлення з різними проектами оформлення інтер'єрів. Креслення плану квартири (будинку) і рекомендації щодо покращення планування. Виділення функціональних зон на плані.

5. Меблі в інтер'єрі

Загальні відомості про меблі, їх види та призначення. Головні вимоги до вибору меблів для житлових і нежитлових приміщень. Матеріальні можливості родини. Особливості проектування і розміщення меблів у вітальні, спальні, дитячій кімнаті, кухні, ванні, передпокої. Самостійне проектування меблів, їх виготовлення та ремонт.

Практичні роботи: Робота з каталогами меблів. Розстановка меблів на плані квартири (будинку) або на макеті. Розробка проекту меблювання кухні, передпокою вітальні, спальні або дитячої кімнати (за вибором) з використанням різних засобів композиції.

6. Колірне рішення інтер'єру

Колір та його роль в композиції. Фізичні основи кольору. Характеристика кольорів та їх вплив на психіку людини. Колірне коло, його застосування в дизайні. Створення гармонії кольорів на основі контрасту або нюансу. Кольорова гама інтер'єрів різних приміщень (колірний клімат).

Практичні роботи: Виконання найпростішого колірного кола. Створення кольорової гами інтер'єрів різних приміщень (на вибір) на основі контрастного і нюансного поєднання кольорів (за допомогою колірного кола).

7. Освітлення в інтер'єрі

Головні вимоги до освітленості житлових і нежитлових приміщень квартири. Типи освітленості (штучна і природна), їх можливості в оформленні інтер'єру. Природне освітлення в залежності від орієнтації вікон на північ, південь, схід та захід. Естетичні і санітарно-гігієнічні вимоги до планування освітленості житлового приміщення. Штучне освітлення, типи світильників і джерел світла. Залежність освітленості від колірного вирішення інтер'єру. Оформлення вікон.

Практичні роботи: Вивчення типів світильників, їх схематичних зображень. Розташування світильників на плані квартири. Виконання ескізу оформлення вікна.

8. Елементи живої природи в інтер'єрі

Найбільш поширені кімнатні рослини. Вибір кімнатних рослин в залежності від освітленості та інших особливостей квартири (будинку). Принципи розміщення кімнатних рослин в інтер'єрі. Горизонтальне, вертикальне, просторове озеленення. Світло, температура, вологість, ґрунт, посуд, декоративне і додаткове оснащення (каміння, сухі гілки, кашпо, полиці,

підставки, стелажі, кошики та ін.) Акваріуми та птахи в інтер'єрі. Композиції з живих, сухих або штучних квітів, їх роль в оформленні інтер'єру.

Практичні роботи: Визначення кімнатних рослин за зовнішнім виглядом. Проектування інтер'єру (за вибором) з різними схемами розташування кімнатних рослин, застосування акваріумів. Складання композицій з живих або сухих квітів. Виготовлення штучних квітів.

9. Оформлення інтер'єру виробами декоративно-прикладного мистецтва

Взаємозв'язок дизайну і декоративного мистецтва. Монументально-декоративне мистецтво, мистецтво оформлення, декоративно-прикладне мистецтво, їх особливості. Вироби декоративно-прикладного мистецтва, їх призначення. Вибір декоративних виробів для оформлення кухні, вітальні, ванни, дитячої кімнати, передпокою. Особливості декоративного оформлення різних приміщень.

Практичні роботи: Вибір і розробка виробів декоративно-прикладного мистецтва. Визначення їх місця і ролі в інтер'єрі, вплив на загальну композицію. Виготовлення виробу за власним проектом.

Розподіл годин по класах проведено з урахуванням складності навчального матеріалу. Так, наприклад, вивчення розділів “Основи композиції у дизайні”, “Людина і інтер'єр”, “Меблі в інтер'єрі” заплановано в усіх 4-х класах і проходить від простого до більш складного. Розділи ж “Елементи художнього конструювання та технічної естетики” і “Освітлення в інтер'єрі” потребують більш глибоких знань з креслення, фізики, електротехніки, розвинутого мислення, вміння самостійно працювати з науковою літературою, тому вивчаються в 10-11-х класах.

Запропонований курс може бути органічно включений в процес трудової підготовки учнів як варіативна частина стандартної програми трудового навчання для середніх загальноосвітніх шкіл.